

Actieve raadsinformatie

Registratienummer 2024-79

Datum: 15 oktober 2024
Van collegelid: Olaf Prinsen en Stephan Nienhuis
Aan: Raads- en commissieleden
Onderwerp: Opvang vluchtelingen in Heerde op korte en lange termijn

Inleiding

De opvang van vluchtelingen is een urgente maatschappelijke kwestie die op dit moment veel vraagt van maatschappij en overheden. De noodzaak van adequate opvang is evident vanuit zowel humanitair als juridisch oogpunt. Nederland heeft zich, op grond van internationale verdragen en Europese afspraken, verplicht om mensen die vluchten voor oorlog, geweld of vervolging op te vangen. Daarnaast heeft de Rijksoverheid middels de Spreidingswet een wettelijk kader gecreëerd dat gemeentes opdraagt bij te dragen aan de spreiding van opvangplekken over het land, zodat de opvangcapaciteit eerlijk en evenwichtig wordt verdeeld.

In deze informatienota schetsen we de urgentie van de opvangproblematiek en presenteren we zowel korte- als langetermijnoplossingen voor de gemeente om bij te dragen aan een structureel en duurzaam vluchtelingenbeleid.

Kernboodschap

Nut en Noodzaak van Vluchtelingenopvang

De opvang van vluchtelingen is een humanitaire en juridische plicht die uitgaat van de bescherming van fundamentele mensenrechten. Mensen die vluchten voor oorlog en vervolging verdienen een veilige plek waar zij in hun basisbehoeften kunnen worden voorzien. Het Kabinet beraadt zich op dit moment op een aanpassing van het beleid. Het is niet duidelijk hoe dit beleid er concreet uit gaat zien, wanneer het in werking zal treden en wat de effecten zullen zijn. Praktisch gezien is op dit moment echter wel opvang nodig. Heerde wil naar vermogen bijdragen om opvang te bieden aan degenen die dat nodig hebben en treft daarvoor voorbereidingen.

De Spreidingswet

De Spreidingswet, die begin dit jaar in werking is getreden, verplicht alle Nederlandse gemeenten om een evenredig aantal vluchtelingen op te nemen, op basis van hun grootte en draagkracht. Heerde moet volgens de opgave 116 asielplekken realiseren waarvan 10 voor Alleenstaande Minderjarige Vreemdelingen (AMV). Deze wet is in het leven geroepen om de druk op specifieke opvanglocaties zoals te verminderen en de opvangcapaciteit eerlijker over het land te verdelen. Voor 1 november 2024 moet de Commissaris van de Koning van Gelderland een verslag sturen aan de minister van Asiel en Migratie met de Provinciale invulling van de spreidingswet. Heerde heeft richting de Provinciale Regietafel aangegeven voor de peildatum 1 juli 2025 geen asielopvangplekken te kunnen realiseren. Wel ziet het college mogelijkheden om de bestaande Oekraïneopvang in de gemeente onder voorwaarden uit te breiden. Omdat Heerde meer opvangplekken heeft voor de opvang van Oekraïense ontheemden dan de opgave, kunnen deze

opvangplekken administratief gecompenseerd worden met de opgave voor asielopvangplekken. In de bijlage is de gemeentelijke opgave richting het PRT opgenomen.

Aanpak op de Korte Termijn

Om te helpen om de acute druk op de opvangsystemen te verlichten, stellen we de volgende maatregelen voor:

Uitbreiding van de opvang voor Oekraïense vluchtelingen

De opvang voor vluchtelingen uit Oekraïne functioneert momenteel goed in onze gemeente en we hebben veel ervaring opgedaan, we zien mogelijkheden om de capaciteit op korte termijn uit te breiden. Hierbij zullen strikte voorwaarden worden gesteld aan de kwaliteit van de opvanglocaties en de voorzieningen die worden geboden. Dat is ook nodig omdat de problematiek in de opvang in het hele land en ook in Heerde groter wordt. De kosten van de opvang moeten gedekt worden uit de Rijksmiddelen of regionale middelen die daarvoor beschikbaar zijn.

Door onze huidige Oekraïense opvang verder uit te breiden ontstaan mogelijkheden om onze opgave asielopvangplekken (116) te compenseren. Gesprekken hierover met de gemeente Zutphen zijn in een vergevorderd stadium. Dat betekent dat de Provinciale regietafel geïnformeerd is dat Zutphen 116 asielplekken realiseert die volgens de opgave aan Heerde zijn toebedeeld. Heerde realiseert 116 plekken voor Oekraïneopvang die aan Zutphen zijn toebedeeld.

Crisisnoodopvang ter ontlasting van Ter Apel

Naast de uitbreiding van de Oekraïneopvang, kunnen we mogelijk een tijdelijke crisisnoodopvanglocatie inrichten om de acute overbelasting van Ter Apel te verminderen. Binnen Gelderland zijn gemeente aan het afstemmen om samen opvolgend crisisnoodopvang te kunnen bieden. Bij deze crisisnoodopvang gaat het enkel over nachtopvang en is die situatie alleen aan de orde als Ter Apel overloopt. Na Zutphen en Apeldoorn wordt dit aan het begin van volgend jaar weer actueel. Dit zou bijvoorbeeld in sporthallen, gemeenschapscentra of leegstaande gebouwen kunnen gebeuren. Deze vorm van opvang is kortdurend en wordt ingezet in samenwerking met andere gemeenten in de regio. We onderzoeken op dit moment of en hoe we aan deze regionale vraag kunnen voldoen.

Aanpak op de Lange Termijn

Voor een duurzame oplossing van de opvangproblematiek stellen we de volgende langetermijnaanpak voor:

Gezamenlijke verkenning met Epe voor een volwaardig asielzoekerscentrum

Voor een eventuele vervolg van de spreidingswet na 2025 willen we samen met buurgemeenten kijken naar de mogelijkheden. Concreet zijn er gesprekken om samen met Epe een verkenning te doen naar de realisatie van volwaardig asielzoekerscentrum (AZC) van minimaal 300 opvangplekken. Dit is het minimale aantal voor volwaardig AZC en komt ongeveer overeen met de numerieke opgave van beide gemeenten. Een dergelijk centrum kan niet alleen voor huisvesting zorgen, maar biedt ook alle andere voorzieningen en wordt door het COA uitgevoerd. In de verkenning wordt breed gekeken naar de mogelijkheden en potentiële locaties in zowel Epe als Heerde', waarbij in beeld wordt gebracht wat de draagkracht is van de lokale samenleving en hoe participatie wordt ingericht, wat dat organisatorische vergt en welke ruimtelijke procedures nodig zijn en welke locaties potentieel geschikt zijn op basis van ruimtelijke inpassing. Voor de aanpak wordt een stappenplan en afwegingskader gemaakt.

Betrokkenheid gemeenteraad

Het college kan zich goed voorstellen dat de raad in debat wil over de invulling van de opvang voor de korte en de lange termijn. Om die reden bieden we u ook de informatie in deze nota en heeft u eerder een technische toelichting gehad in het themacollege van 30 september j.l.

Uiteraard zal het college de gemeenteraad periodiek doorlopend informeren over de voortgang en zal besluitvorming worden gevraagd waar dat bevoegdheid van de gemeenteraad is. Uw behoefte om bestuurlijk inhoudelijk mee te praten, hebben wij geproefd tijdens de themaraad van 30 september jl. In dit licht geven wij u nadrukkelijk in overweging deze memo ter bespreking te agenderen voor de commissie.

Voor de gezamenlijke verkenning met Epe geldt dat bij het stappenplan de rol en betrokkenheid van de beide gemeenteraden vastgelegd en geborgd worden.

Bijlagen:

1. de opgave van de gemeente Heerde aan de Provinciale Regie Tafel Vluchtelingenopvang